

forbi han bestemt har tilføjet at Lanken om et Lovforslag, som ogsaa omfattede det frivillige Fattigvæsen. En saadan Lank indeholder en Misforstaaelse; et Lovforslag af det Indhold vilde ikke, som den ærede 2den Landssthingsmand for 10de Kredts (Sessen) sagde, være tankerigt, men uopraktisk; nei, det vilde være følelsesrigtigt, men ikke tankerigt. Der gives nemlig ikke let saadanne frivillige „Væsen“; disse Væsen, Fattigvæsenet op, ere tvungne og foreskrevne; og hvad nu dette specielle Væsen, det frivillige Fattigvæsen angaar, da er jo det, det her kommer an paa, det, hvori Frivilligheden viser sig, Godgjørenheden; den er Kilden, der yder til de Fattige, og det kan ikke hjælpe, at man ved Lov opretter et frivilligt Fattigvæsen, som man ikke kan sige faar Indtægter af den virkelige Kilde. Men jeg gaar videre og siger, at ethvert Forsøg paa at oprette et saakaldet frivilligt Fattigvæsen vil gjøre, at det frivillige Fattigvæsen slet ikke kommer tilstede; thi dets virkelige Kilde er den private Godgjørenhed, og den vil ikke underordne sig en kommunal Bestyrelse. Den kan komme til at være enig med en kommunal Bestyrelse, men den kan ogsaa være uenig med den, og i det Hele vil den unddrage sig alle Lovregler. Se vi hen paa de enkelte Kommuner, da kan den private Godgjørenheds Kilde enten være en enkelt rig, godgjørende, velindtøjet Mand — han vil ikke underkaste sin Virksomhed Lovregler eller Bestyrelse af andre valgte Medlemmer — eller den kan være nogle flere i Lænfemaade samstemmende Medlemmer af Kommunen, der hver for sig have Noget at yde, men hver enkelt ikke Noget, der er tilstrækkeligt, de ville da søge at samle sig, men for den Lænfemaade, der leder dem og bringer dem til at yde Noget og bestemme, hvorledes de ville have det anvendt, ville de ikke lade sig foreskrive Love, og hvis man opretter et Lovordnet, frivilligt Fattigvæsen, ville de trække sig tilbage, og vi ville ikke faae to Fattigvæsen, et tvungent og et frivilligt. Nei, vi ville enten i Genhold til Loven faae et frivilligt Fattigvæsen, som Intet eier og Intet kan gjøre, eller et virkelig frivilligt Fattigvæsen, som ingen Lov har over sig. Men der kommer en Ting til, som er meget vigtigere. Man siger, at det frivillige Fattigvæsen skal tage sig af de værdige Fattige og derved tiltager man sig Ret til at stemple alle dem, som dette Fattigvæsen ikke tager sig af, som Ikke-Værdige. Det er dog en stor Uret, thi det er et Stempel, som Ingen har Ret til at sætte paa dem. At være Fattiglem er en tung Skæbne, just ogsaa forbi det medfører Formodning om, at man ikke har været, som man burde være i sin Vandel — Formodning, men Gud ske Lov ikke Bashed, — og Ingen er berettiget til at stemple alle dem, der ikke kunne faae Hjælp af det private Fattigvæsen, som værdige. Lad os f. Ex. tænke os et Sogn, hvor der hersker en daarlig Villie, en daarlig Tone, hvor Ingen træder op og

forstaar at vække Gemytterne, hvor der ikke faales Bidrag, og hvor Ingen ordner det frivillige Fattigvæsen og dets Virksomhed; der skulde da alle de Trængende være Uværdige, fordi der ikke er noget frivilligt Fattigvæsen. Hvilken stammelig Dom vilde det dog ikke være! Kan der ikke lige saa godt i en saadan Kommune som i en anden være stakkels gamle Folk, som ikke længere kunne arbejde? At lægge Udskillelsen mellem værdige og ikke værdige Fattige til Grund for Lovgivningen paa dette Omraade, er aldeles ikke til at gjenneføre, og det vilde være aldeles urigtigt. Det maa man altsaa komme bort fra, hvad det frivillige Fattigvæsen har at gjøre, er: Af sin egen Drift og efter sin egen Forstaaenhed at søge at hindre saa mange som muligt — Værdige eller Uværdige — fra at komme ind under det tvungne Fattigvæsen eller i det Mindste at holde alle Værdige borte derfra. Men, naar det ikke kan strække sig videre, er der en Ret for Alle, enten de ere værdige eller uværdige, til at faae det Nødtørstige. Just forbi jeg paa det Allerstærkeste ønsker, at et frivilligt Fattigvæsen skal komme i Gang, er jeg paa det Bestemteste imod Noget, der kalder sig et Lovordnet, frivilligt Fattigvæsen.

Jeg vender mig til et andet Spørgsmaal, der har været diskuteret i Dag, et Spørgsmaal, overfor hvilket jeg ganske bestemt stiller mig paa samme Standpunkt som den ærede Landssthingsmand for 9de Kredts (Strup); det er Spørgsmaalet om, hvor Forsørgelsespligten ligger. Jeg maa imidlertid baade tage dette Spørgsmaal fra et lidt tidligere Udgangspunkt, end den ærede Landssthingsmand gjorde, og jeg skal ogsaa med Hensyn til, hvad der skal træde iftedet derfor, føre Spørgsmaalet noget videre igennem, end han gjorde, idet han afbrød og ikke antydede, hvorledes han vilde have det løst. — Er Fattigforsørgelsen en kommunal Pligt? Paa ingen Maade! det er det Første og det Væsentlige, der er at fastslaa, at Pligten til at forsørge de Fattige er en Statspligt. Derfor er det udtalt i Grundloven, der slet ikke har Noget om Kommunernes Forpligtelser. Grundloven har sagt: Kommunerne have Nødtigheeder, det er frie Foreninger, der kunne danne sig og bestyre deres Anliggender; men Grundloven har ikke sagt Noget om Kommunernes Forpligtelser, uden for saa vidt, at de skulle adlyde Staten og underordne sig Statens Interesser. Det, at træde sammen i en kommunal Forbindelse, er noget saa Løst, at denne væsentlige Menneklepligt at hjælpe og sørge for de Fattige ikke kan bygges derpaa. Jeg træder ind i en Kommune af egoistiske Hensyn, jeg forlader den igjen af egoistiske eller tilfældige Hensyn, og min Forpligtelse ligeoverfor mine Medmenneker forandres ikke derved; men Staten som det menneklelige Samfund erklærer, at Menneklepligten skal opfyldes i Staten. Det er overmaade vigtigt at holde fast paa, at det